

Bath Ankilozan Spondilit Hastal?k Aktivite ?ndeksinin (BASHA?)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bath Ankilozan Spondilit Hastal?k Aktivite ?ndeksinin (BASHA?)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17323>

Özet

Bath Ankilozan Spondilit Hastal?k Aktivite ?ndeksi (BASHA?), orijinal ?ngilizce versiyonu olan Bath Ankylosing Spondylitis Disease Activity Index (BASDAI) ölçe?inin Türkçe uyarlamas?d?r. Bu ölçek, özellikle romatolojik hastal?klar alan?nda, Ankilozan Spondilit (AS) hastalar?n?n mevcut hastal?k aktivitesini sübjektif olarak de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi?tir. BASHA?, hastalar?n son bir haftal?k süreçteki yorgunluk, a?r?, sertlik ve hassasiyet düzeylerini 6 temel madde üzerinden ölçer. Klinik uygulamada, hastal???n ?iddetini izlemek, tedaviye yan?t? de?erlendirmek ve hastal???n seyirini takip etmek için h?zl? ve güvenilir bir araç olarak kabul edilmektedir.

Türkiye'deki Ankilozan Spondilit popülasyonunda kullan?labilirli?ini sa?lamak amac?yla Saime Ay ve arkadaşlar? tarafından 2004 y?l?nda uyarlama çal??mas? gerçekleştirilmi?tir. Bu çal??ma, ölçe?in Türkçe versiyonunun kültürel ve dilsel uygunlu?unu, ayn? zamanda psikometrik özelliklerini (geçerlik ve güvenilirlik) ortaya koymu?tur. BASHA?, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara hastal???n güncel durumu hakkında önemli bilgiler sunarak, ki?iselle?tirilmi? tedavi yakla??mlar?n?n belirlenmesine yard?mc? olur.

Anahtar Kelimeler

Ankilozan Spondilit, Hastal?k Aktivitesi ?ndeksi, Romatizma, BASDAI, BASHA?, Uyarlama, Geçerlilik, Güvenirlik.

Yazarlar

Ay, S., Kutlay, ?.., Kurtai?, Y., Yan?k, B. (Uyarlama Çal??mas? Yazarlar?); Saime Ay (Sorumlu Yazar).

Amaç

BASHA?'nin temel amac?, Ankilozan Spondilit hastalar?nda hastal???n aktivite düzeyini h?zl?, standardize edilmi? ve hasta beyan?na dayal? olarak ölçmektir. Bu indeks, AS'nin klinik yönetiminde hayati bir rol oynar, çünkü hastal???n aktivitesindeki de?i?iklikler tedavi kararlar?n? do?rudan etkilemektedir. Ölçek, özellikle inflamatuvar semptomlar?n ?iddetini nicel bir skorla ifade ederek, sübjektif deneyimleri objektif bir de?erlendirme arac? haline getirir.

Uyarlama çal??mas?n?n özel amac? ise, uluslararası alanda kabul görmü? olan BASDAI ölçe?ini Türk kültürüne ve dil yap?s?na uygun hale getirerek, Türkiye'deki romatoloji kliniklerinde ve ara?t?rmalar?nda kullan?labilirli?ini sa?lamaktır. Bu sayede, uluslararası çal??malarla veri kar??la?t?rmas? yapma imkan? da elde edilmi?tir.

Yap? (Ölçülen Yap?)

BASHA?, Ankilozan Spondilit hastal???n?n inflamatuvar aktivitesini temsil eden alt? temel semptom alan?n? ölçer. Bu semptomlar, hastan?n günlük ya?am kalitesini ve fonksiyonel durumunu do?rudan etkileyen faktörlerdir. Ölçek, bu semptomlar? bir hafta içinde deneyimlenen en yüksek ?iddet üzerinden de?erlendirir. Ölçülen yap?, temel olarak hastan?n alg?lad??? hastal?k yükünü ve inflamasyonun sübjektif etkilerini kapsar.

Yorgunluk Düzeyi: Hastal???n genel sistemik etkisini gösterir.

Spinal A?r? ?iddeti: Omurga bölgesindeki a?r? yo?unlu?u.

Periferik Eklem A?r?s?/?i?li?i: Omurga d???ndaki eklemlerdeki rahats?zlik.

Lokalize Hassasiyet: Belirli bölgelerde dokunmaya kar?? duyarlı?k.

Sabah Tutuklu?u Süresi: ?nflamatuvar tutuklu?un ne kadar sürdü?ü.

Sabah Tutuklu?u ?iddeti: Tutuklu?un yo?unluk derecesi.

Geçerlik

BASHA?'nin Türkçe versiyonunun geçerlilik çal??mas?, Ay, Kutlay, Kurtai? ve Yan?k (2004) taraf?ndan yay?mlanan makalede detaylı olarak incelenmi?tir. Uyarlama çal??mas? kapsam?nda, ölçe?in yap? geçerli?i ve e? zamanlı? geçerli?i ara?t?r?lm???r. Genellikle BASDAI gibi aktivite indekslerinin geçerli?i, di?er klinik ve laboratuvar parametreleri (örne?in, C-reaktif protein (CRP) seviyeleri veya hekimin global de?erlendirmesi) ile korelasyonuna bakılarak belirlenir. Bu çal??ma, BASHA?'nin Türk popülasyonunda AS hastal?k aktivitesini do?ru bir ?ekilde temsil etti?ini göstermi?tir.

Güvenirlik

Türkçe BASHA?'nin güvenirlik analizleri, 2004 tarihli uyarlama çal??mas?n?n temel bile?enlerinden biridir. Güvenirlik, ölçe?in zaman içinde tutarlı sonuçlar verme yetene?ini (test-tekrar test güvenilirli?) ve maddelerin iç tutarlılı?n? (Cronbach alfa katsay?s?) içerir. Orijinal BASDAI, yüksek iç tutarlılı?a sahip bir ölçek oldu?u için, uyarlanan versiyonun da benzer ?ekilde yüksek güvenilirlik de?erleri sergiledi?i kabul edilmektedir. Bu, ölçe?in klinik de?erlendirmelerde istikrarlı sonuçlar verebilece?ini do?rulamaktadır.

Faktör Analizi

Orijinal BASDAI (ve dolay?s?yla BASHA?), genellikle iki temel faktör yap?s? altında incelenir: 1) Yorgunluk ve ?nflamasyon (ilk dört madde) ve 2) Sabah Tutuklu?u (son iki madde). BASHA?'nin uyarlama çal??mas?nda yap?lan faktör analizi, ölçe?in orijinal yap?s?n? koruyup korumad???n? teyit etmek için kritik öneme sahiptir. Faktör analizi sonuçlar?, Türkçe çevirinin ve kültürel

adaptasyonun, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? temel psikolojik ve fizyolojik yap?lar? ba?ar?yla yans?tt???n? göstermelidir.

BASHA?'nin faktör yap?s?n?n incelenmesi, maddelerin ilgili alt boyutlara yüklenimlerini analiz eder. Bu, ölçe?in sadece genel bir skor vermekle kalmay?p, ayn? zamanda hastal?k aktivitesinin farklı yönlerini de ayr???rabildi?ini do?rular. Bu yap?s?sal do?rulama, ölçe?in teorik temellerini güçlendirir.

Ölçme Arac?

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Hasta taraf?ndan doldurulan öz bildirim ölçe?i (Self-Report Questionnaire). Toplam 6 madde içerir.

Language Available: Türkçe (Turkish). Orijinal dil: ?ngilizce.

Population Group: Kronik inflamatuvar hastal??? olan yeti?kinler.

Age Group: 18 ya? ve üzeri yeti?kin Ankilozan Spondilit hastalar?.

Population Details: Romatoloji kliniklerinde takip edilen, aktif Ankilozan Spondilit tan?s? alm?? hastalar.

Test Methodology: Her madde 0'dan 10'a kadar derecelendirilen Görsel Analog Skala (Visual Analogue Scale - VAS) kullan?larak puanlan?r. 0 hiç yok/en iyi durumu, 10 ise en kötü durumu temsil eder. Nihai skor, ilk dört maddenin ortalamas? ile son iki maddenin ortalamas?n?n toplan?p ikiye bölünmesiyle hesaplan?r (0-10 aras? bir skor elde edilir).

Anahtar Kelimeler

BASHA?, Hastal?k Aktivitesi, ?ç Tutarl?l?k, VAS, Romatolojik De?erlendirme, Türkiye Uyarlamas?, Romatizma.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Uyarlama çal??mas? yazarlar? için ORCID bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu yazar?n kurum ileti?imi: halklailiskiler@ufuk.edu.tr

Correspondence Address: Kaynakta detayl? yaz??ma adresi belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

BASHA?, orijinal BASDAI ölçe?inin Türkçeye çeviri ve adaptasyon çal??mas? kapsam?nda 2004 y?I?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in ticari kullan?m?na dair ücret bilgisi kaynakta yer almamaktadır, ancak akademik ve klinik amaçlı? kullan?m? genellikle orijinal ölçek geli?tiricilerinin izinlerine tabidir.

Bu ölçe?in uyarlama çal??mas?na ait orijinal makaleye ULAKB?M üzerinden eri?im sa?lanabilir: uvt.ulakbim.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyas?, uyarlama çal??mas? kapsam?nda burada mevcuttur: bath-ankilozan-spondilit-hastalik-aktivite-indeksi-toad.pdf

Kaynaklar

Ay, S., Kutlay, ?., Kurtai?, Y., ve Yan?k, B. (2004). Ankilozan spondilitli hastalarda Bath Ankilozan Spondilit Hastal?k Aktivite ?ndeksinin (BASHA?) tÜRKÇE Versiyonunun geçerlilik ve güvenirlilik çal??mas?. *Romatizma*, 19(3), 139-146.

Bath Ankilozan Spondilit Hastal?k Aktivite ?ndeksinin (BASHA?) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Uyarlama çal??mas?nın orijinal maddeleri bu kaynakta detaylı? olarak sunulmam??t?r, ancak standart BASDAI yap?s? a?a??daki alt? maddeyi içerir ve her biri 0 (hiç yok) ile 10 (çok ?iddetli) aras?nda derecelendirilir:

Genel yorgunluk/bitkinlik düzeyiniz nedir?

Boyun, sırt veya kalçalar?nzdaki a?r? düzeyiniz nedir?

Di?er eklemlerinizdeki a?r? ve ?i?lik düzeyi nedir?

Vücudunuzun herhangi bir bölgesindeki hassasiyet düzeyi nedir?

Sabah sertli?inizin düzeyi nedir?

Sabah sertli?iniz ne kadar sürer?